

L81:9
(1-6)

EESTI NOORTE MEESTE KRISTLIK ÜHING ROOTSIS

=====
KFUM för Estländare i Sverige + YMCA for Estonians in Sweden.
Birger Jarlskatan 35, Stockholm.

Loenguteseeria Nr. 3./Usuliseks tööks./

Loeng Nr.15.

KÕIGE SUUREMAST VÄÄRTUSEST,
=====
ENMKÜ peasekretär mag.R.Kiviranna.

Sest mis kasu on inimesel sest, kui tema kõik maailma kasuks saaks aga oma hingele kahju teeks, ehk mis lunastamise hinda võib inimene anda oma hinge eest. Matt.ev.16,26

Enne teise maailmasõja puhkemist ilmus teos, mis sai üldise tähelepanu osaliseks ja levis kiire aja jooksul üle terve maailma sadades tuhandetes eksemplarides. Need, kes toda raamatut ei tunne, võiksid arvata, et sel puhul oli tegemist mingi silmapaistva ilukirjandusliku teose või poliitilise sensatsiooniga väljaandega, nagu neid ilmub aegajalt. Aga - see oletus ei taba märki. Too erakordse huvi ja haruldaselt suure lugejaskonna saavutanud teos oli usulise sisuga raamat. Ta pealkirja võiks tõlkes edasi anda järgmiselt: "Maailma probleemid, nagu neid läbielab kristlane." Nii siis maailma kõige tähtsamad ja otsustavamad küsimused nähtuna kristlase silmadega, hinnatuna igaviku seisukohalt.

Raamatu autor - Gustav Adolf Gedat, Noorte Meeste Kristlike Ühingu silmapaistvaid tegelasi käsitleb seal praeguse aja aktuaalseid ja pinge- vaid küsimusi reisikirjelduse raamis, mis teda viib Ameerikasse, Jaapanisse, Hiinasse ja salapärasesse Indiassa. Need on haaravad pildid, mis tolle raamatu lehekülgede kaudu lugejate hingedes elavaks saavad. Sündmused, tähelepanekud ja elamused, mida nii kergesti ei unustata, sest nende kaudu käsitleb raamatu autor probleeme, mis on vanale Euroopale ja igale eurooplasele, nii siis ka meie rahvale, meile kõigile viimselt elu ja surma, olemise ja mitteolemise suursküsimusteks.

Mitte asjatult ei seisa tolle teose esimestes ridades: "Meie elame keset suurt aega. Tulevased põlved kadestavad meid kord sellepärast, et me võisime kõike seda kaasa elada, ja et võisime kaasa luua selles, mis

meie osaks määratud. Mul on kahju inimestest, kes neid aastaid tuimuses ja vaimses piiratuses tukuvad ja maha magavad."

Raamat tahab aidata kaasa, et lugejad - ja nende arv on kindlasti rohkem kui mitu miljonit - võiksid taas näha elu sügavusi kõigi ta häda ja viletsuse, ahastusega ja meeleheitelga, elu - nii nagu ta on, nii nagu ta meidki ümbritseb, suurena ja mõistatuslikuna. Aga raamatul on selle kõrval veel teinegi võrratult väärtuslikum külg: ta näitab ka seda Üht, kelle käe läbi inimkonna ja iga üksiku elu saab niisuguseks nagu ta olema peaks, nagu meie teda oma südame sügavustes igatseme - ja see ei ole ju viimselt midagi muud kui elu, mida Jumal tahab, mida ta meile imelise armu läbi Jeesuses Kristuses annab.

Kõik elu selle sõna sügavaimas mõttes, ei olene ju lõppeks meist, me ei suuda seda tekitada. Suurimadki loodusteadlased näiteks ei suuda valmistada ka kõige lihtsamaagi viljatera, mida võiks mulda asetada ja mis seal siis elavaks saaks, idanema hakkaks - võrsuks ja uut vilja kannaks. Inimene võib küll elu hävitada, aga mitte seda luua. Elu - ka kõige lihtsamal vormil, nagu me seda näeme taimeriigis - on Jumala looming ja teadand.

Elu, mida me otsime ja igatseme, millest meie suurt ja valdavalt unelmas ja südames kanname, see elu on midagi, mida me ise luua ei saa küll aga Jumalalt kui elu andjalt vastu võtta. See on Piibli ja inimkonna kõige suurimate ja parimate veendumus.

Tänane pühapäev asetab meid elu viljakuse ja väärtuse probleemi ette. Küsimuse ette, mis meie elus tõeliselt tähtis ja otsustav ja millest lõppeks kõik oleneb: me elu sügav õnn või õnnetus.

Jumalal sõna on võimeline andma vastuse meie küsimusele. Selle Sõna juurde oleme meiegi tänase pühapäeva vaikuses kogunenud - inimsüdame küsimusega, mis sugupõlvete vaheldudes ja aastatuhandetegi möödudes, ila ei vanane: kuidas ma leiän keset

ogade muudatusi ja murranguid oma elule kindla põhialuse, sügavema mõtte ja sisu? Selle küsimuse ette seisatuma jäädes kerkib mu silmade ette Püha Kirja sõna, mida me tänase jutluse aluseks kuulsime: Mis kasu oleks inimesel sest, kui tema kõik maailma kasud saaks aga oma hingele kahju teeks, ehk mis lunastamise hinda võib inimene anda oma hinge eest., ja teiseks üks elamus tollest raamatust kus G.A.Gedat, kristlasena vaatleb tänapäeva probleeme, võitlevat ja kannatavat ja õiget teed otsivat inimkonda Jumala igaveste ja vananematute tööde valguses. Püha Kirja sõna ja elamus, mis teineteist täiendavad, seisiku sel tunnil me ees.

Gedat

See oli siis kui viibis Indias. Ühel päeval ta oli kutsatud külla ühe muinasjutuliselt rikka india maharadza pallossse. Toda külaskäiku ta nimetab oma elu üheks kõige suuremaks elamuseks. Sihtkohale lähenedes hakkab paistma säravalt valge palee keset helendavat päikesepaistet, sügavalt sinise india taeva all. Kohale jõudnud ta juhatakse läbi otsatuna tunduva tubade ja saalide, milloist läbistudes ja seal valitsevat ilu silmitsedes ta eneselt mitugi korda küsima peab, kas on see ka kõik tösi, mida ta läbi elab. Hinnalised vaibad, nahad, kuld ja kalliskivid, mis teda ümbritsevad, tekitavad tunde nagu näeks ta und mõnest Tuhat üks öö muinasjutust. Ühes saalis servitab teda maharadza adjutant ja palub hetke oodata. Eurooplasest külaline jääb seisatuma akna alla, kust avardub suurepärase vaade sinavaist mägedest piiratud suurele järvele, kus asuvad vürsti marmorist suvipaläed. Külalise süda tuksub kiiremini ootuses seista silm-silm vastu hinduga, kellele kõik see kuulub, kelle käsku miljonid täidavad. Siis avanevad saali suured tiibuksed. Ta seisab kulde talle ees, kus istub maharadza. Ta on täiesti lihtsalt riietatud. Väike kogu istub kokkutömbunult troonil. Ta on täiesti, üle kogu keha halvatud ja vigane. Oma käsi ja jalgu ta suudab vaevalt liigutada. G.A.Gedat kirjutab: "See oli mulle hirmus silmapilk. Ma seisan kui kinni naelutatult. Ma ei tea mida ütleva peaksin. Seisan mehe ees, kes on kõikide nende toreduste isand... tean, et ta oleks nõus ära andma kogu oma rikkuse, kui võiks oma

selle eest saada minu terved liikmed..."

Eelgi ja jutustab sellist kuidas oli tärvis tunde, et taas saavutada sisest tasakaalu, nii tugev oli selle elamuse tolle kahe suure vastolu mõju. Aga ta mõtleb sügava tänuga tagasi noile tundidele, mil ta nii selgesti nägi kui valed on möödunud, millega meie, inimesed täieliselt inimesi, asju ja sündmusi möödame ja hindame. "Kes maailma näeb," ta ütleb, "nagu ta tegelikult on, ja ma olen teda näinud kogu aeg ja kogu ta hädas, peab paratamatult võtma ette väärtuste ümberhindamise. Suur saab talle suureks ja väike väikseks. Ma soovin, et meie kristlased Beda selgemini ära tunneksime ja selle pärast rohkem väärtleksime, mida luuletaja on valanud järgmisse salmi:

Igavik,
Aega sa heledalt paista,
Et väike meile väikeseks saaks,
Suur aga ka tööpoolest suureks oleks.

Ma olen viimastel aegadel püüanud sageli mõtlesse tullele elamusele seal india paees. Ja siis on minus ikka elavaks saanud see sõna evangeliumi lehekülgedelt, millest Jeesus Kristus harunõude sügavuse ja selgusega on kokku võtnud iga inimese tõelise õnne saladuse: "Mis kasu on inimesel sellest kui ta kogu maailma kasud saaks, kuid oma hingele kahju teaks?".

Siin on koht, kus inimlik ja jumalik mõtlemisviis teineteisest radikaalselt, põhiliselt erinevad: nimelt üksiku inimese hinge väärtuse ja tähtsuse küsimuses. Jeesuse silmis, kes kõike maailma, inimesi ja asju nägi ja hindas Jumala vaatekohalt, on inimese hingel nii lõpmata suur väärtus, et seda ei kaalu ühes ka mitte terve maailm kogu oma loendamatu te väärtuste ja varadega.

Ajale enne Kristust on niisugune veendumus täiesti võõras. Küll teati siis kõneleda üksikute suurte silmapaistvate valitsejate, väejuhtide ja kirjanike hinge surematusest, kuid teadus iga üksiku inimhinge lõpmatu väärtusest on ajale enne Kristust täiesti tundmatu ja vastuvõetamatu. Kõige hinge väärtus peaks üles kaaluma kogu maailma? Kui kuulmatu on selle

õtte väljendamine keset praegustki aega. Kes küsib praegu üksiku elust, kes küsib tänapäeval oma kaasinimeste, pealegi võõraste hingest ja saatusest.

Kui meie täiesti avameelselt nende küsimuste ette peatuma jääme, siis selgub kui kaugel me alles tõelisest kristlusest oleme. Kui palju suuri ja raskeid aga ühtlasi elu ilusamaid ülesandeid vahetult me ees seisab. Kristlane olla ei tähenda mitte ainult seda, et ma näen oma enda ja oma laste ja omaste hinge lõpmatut väärtust, vaid kristlane olla tähendab veel midagi palju rohkemat, sügavamalt ja õnnistustrikkamat: ta tähendab näha seda ka oma kaasinimestes, ka täiesti võhivõõrastes, kellega meid meie elu töö kokkupuutesse viib ja kes on samuti Jumala näo järele loodud.

Mu silmade ees seisab ühe õpetaja jutustus käigust noore sõduri haigeveodi juurde. Ta pealuu oli purustatud ja arsti arvates ootas keest täieline pimedaks jäämine või surm. Mões oli meeleheitel ja kui õpetaja saabus ta ütles jäise sõdurliku karmusega: "Kui ma pimedaks jään, siis lasen õmale kuuli pähe."

Haige seisukorra raskusega arvestades võttis hingekarjane Piibli ja luges sealt mõningad lühidad laused, mis kõnelesid Jumala imelisest abiist ja kinnitusest ka elu kõige raskemas olukorras. Haige kuulas rahulikult. Aga siis ta sõnas: "Õpetaja, minu juures ei ole kõigel sellel mõtet." Ja kui hingekarjane talle kinnitas, kui paljud tuhanded sõdurid oma surmaveodil neist sõnadest oma hingele olid imelist jõudu ja kinnitust ammutanud, siis tähendas haige, et see kõik võib tõsi olla. "Aga meie praeguse aja noored", ta lüsis, "oleme teistsugused. Ma ei suuda nimelt usku järgnes pikk vaikus. Hingekarjane istus sõnatult haigeveodi ees. Siis aga löikusid noore sõduri sõnad otsekui terav nuga läbi õhu. See oli surija ahastuslik appihüüd ja ühtlasi terav süüdistus: "Inimesed, kes meie usu purustasid on oma peale võtnud raske süükoorma... Olgu neetud need, kes meilt usu võtsid..."

ta
 Nii hüüdis seal oma surivoodilt ja nii on hüüdnud ja hüüavad veel tänas-
 päevalgi tuhanded ja taas tuhanded noored ja vanemad eluöö pilkasest pi-
 medusest, meeleheite, haiguse, kuritegevuse ja sisese tühjuse ja ahastuse
 kuristikest, kuhu nad on seepärast sattunud, et ümbruskond, sageli väli-
 selt "kristlik" ümbruskond ei ole hoolinud nende surematust hingest ja ei
 taha siis ka kuulda nende eluöö pimedusse kadujate viimseid appihüüdeid.

Issand täitku meid kõiki püha vastutustundega me oma ja me kaasini-
 meste hinge suhtes. Andku ta, et keset aegade muutusi ja murranguid
 jääksid meile meie elus kõige sügavamad väärtused mis antud kristlikus
 usus. Issand, tee Sina ise meiegi südames sügavaks teadmine:

"Mis kasu on inimesel sellest, kui ta kogu maailma kasuks saaks,
 kuid oma ja oma kaasanimeste hingele kahju teeks."

Ühinguile usuliseks tööks.

=====

Ajal mil maailma tuleviku küsimus on nii lähedases seoses sellega,
 kas Euroopat ja kultuurilist inimkonda üldse jääb vaimselt juhtima krist-
 lik maailmavaade, või asendatakse see mingi teisega, me vajame kaheldama-
 tult selle maailmavaate lähemat tundmaõppimist ja isiklikku omandamist,
 mis on läbi ligi kahe aastatuhande olnud euroopalist kultuuri ja elu kand-
 jaks selgrooks. On loomulik, et küsimuse tähtsust silmaspidades Ühingud
 üldise rahvusliku ja kultuurilise tegevuse kõrval ei unustaks usulist tööd,
 kui seda, mis tegelikult on põhialuseks nii kultuurile, rahvuslusele
 kui ka demokraatialle.

Ühingutele kättesaadetavad paljudatud loengud annavad võimalusi tea-
 tud piires sisustada Ühingu kaudu teostuvat usulist tööd. Mitmel pool on
 hea eduga praktiseeritud paljudatud jutluste ettekandmist, eriti nende
 kohtades, kus harva on võimalik osa võtta eestikeelsest jumalateenistusest.
 See on toimunud kas tavalise klubiõhtu raames või selleks pühapäeval korra-
 datud kokkutulekul.

Juhtudel kui mõnda loengut ja jutlust ei tarvitata üldiseks ettelug-
 useks klubiõhtul või muudel puhkudel, siis oleks soovitatav, et selle et-
 kandmine ja esitatud mõtete läbiarutamine väiksemas asjast huvitatute rin-
 gis toimuks, millest võiks ajajooksul välja kasvada näiteks usulis-
 mõteteaadusliku-ringi töö. Sellise ringi ellukutsumist ja tegevust ei tohiks
 pidurdada ka asjaolu, et sellest osavõtjate arv on väike.

ENMKÜ peasekretär Rootsis.